

Viksten Sjömärke – kanske vår första fyr

Magnus Rietz

Viksten i Stockholms sydligaste skärgård är ett av landets allra äldsta sjömärken. Troligen 400 år eller mer. Viksten ligger mitt i gapet där de svenska örlogsflottorna skulle segla in i skärgården på väg hem efter sina härjningar i Europa. Det här är inte bara svårnavigerade farvatten, det är till att börja med rejält knepigt att orientera sig var man ska ta sikte mot en kuststrand som ser helt jämn ut från havet. Då är det väldigt bra med ett känningssmärke att hålla utkik och kunna lägesbestämma sig någorlunda efter, vilket också var avsikten när sjömärket på Viksten restes.

Nu var det emellertid så att de svenska flottorna alltid skulle återvända på hösten före det att isläggningen slog till i

södra Östersjön. Isen ville man till varje pris undvika att bli fast i för ett fastfruset krigsskepp i trä är hur lätt som helst att sätta eld på. Följaktligen var det i slutet av november man började sina återtag för att någon vecka senare kanske inträffa i södra Stockholms skärgård. I slutet av november är det ofta dåligt väder och framför allt dålig sikt ute på havet och det dessutom är kolmörkt.

Det är då högst rimligt att tänka sig att man började arrangera någon slags hjälp med ljusföring på ett eller annat sätt på just Viksten när det var här man förväntade att fartygen skulle dyka upp. Sjömärket uppvisar dessutom på gamla teckningar en stor nisch mot havet vilket tyder på att man eldade i denna och hade lä från övriga håll. Det fanns ju inte så stor anledning att tro att fartygen skulle komma från något annat håll än från söder, d.v.s. utifrån Östersjön.

En handfull hågade inom Fyrsällskapet gjorde i juni ett besök på Viksten tillsammans med Nynäshamns kommunantikvarie Maria Landin för en första okulärbesiktning av sjömärket.

Ett preliminärt beslut togs om att försöka få till stånd en arkeologisk undersökning, en utgrävning, av sjömärket för att eventuellt fastställa om det har eldats i det. Om så visar sig vara fallet, kommer det sannolikt att betyda att Sveriges första fyr har upptäckts. I klartext föregångaren till Landsort som ligger bara några sjömil därifrån. Detta vore ingen dålig upptäckt. Fullt i klass med upptäckten av vraket från "Resande Man" som hittades alldeles i närheten 2012.